

ОЦІНКА РЕЗУЛЬТАТІВ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ В СФЕРІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПРАВООХОРОННОЇ СИСТЕМИ ЯК СИМПТОМІВ ПРОБЛЕМ

ASSESSMENT OF THE RESULTS OF STATE POLICY IMPLEMENTATION IN THE SPHERE OF LAW ENFORCEMENT SYSTEM TRANSFORMATION AS SYMPTOMS OF PROBLEMS

Важливою складовою формування державної політики в цілому та в сфері трансформації правоохоронної системи є ідентифікація симптомів суспільної проблеми, що в результаті може стати проблемою державної політики. Державна політика має завжди вирішувати назрілі суспільні проблеми, проте не кожна проблема може стати проблемою державної політики. Важливість правоохоронної системи як інструменту реалізації безпекових функцій держави завжди була під пильною увагою політиків, суспільних діячів, державних службовців та громадськості. Однією з пріоритетних сфер сучасного суспільного життя, яке спрямована на забезпечення належного функціонування правової політики держави, відносять правоохоронну систему, в рамках якої власне й здійснюється охорона та захист прав законних інтересів усього суспільства.

Відповідно проблема, що досліджується є вкрай важливою в умовах потреби забезпечення високого рівня державної безпеки. Ідентифікація симптомів проблеми дозволить встановити найбільш критичні точки правоохоронної системи та визначити напрями формування та реалізації державної політики в сфері трансформації правоохоронної системи.

Необхідність розробки та реалізації ефективної державної політики в сфері трансформації правоохоронної системи сприятиме зменшенню проявів організованої злочинності, впливатиме на зміцнення соціальної та політичної стабільності держави, підвищить довіру інститутів громадянського суспільства до органів державної влади, вплине на рівень захищеності громадян від злочинних посягань, розширить та поглибить діалог між суспільством і владою, зміцнить позитивний імідж України у світі та її інвестиційної привабливості, підвищить рівень правової культури населення.

Саме тому, увагу слід зосередити саме на значущість розробки дієвої нормативно-правової бази реалізації державної політики в сфері правоохоронної системи як одного з основних аспектів визначення проблем. Отже, наявність необхідності вироблення вищезазначеної політики в сфері трансформації правоохоронної системи та ефективного механізму її подальшої реалізації обумовлюють необхідність подальшого дослідження.

Ключові слова: держава, державна політика, державне управління, право, правоохоронна система, правоохоронні органи.

An important component of the formation of state policy in general and in the field of transformation of the law enforcement system is the identification of the symptoms of a social problem, which as a result can become a problem of state policy. Public policy should always solve pressing social problems, but not every problem can become a public policy problem. The importance of the law enforcement system as a tool for implementing the security functions of the state has always been under the close attention of politicians, public figures, civil servants and the public. One of the priority spheres of modern social life, which is aimed at ensuring the proper functioning of the legal policy of the state, is the law enforcement system, within which the protection and protection of the rights of the legitimate interests of the entire society is carried out.

Accordingly, the problem under investigation is extremely important in terms of the need to ensure a high level of state security. Identification of the symptoms of the problem will allow to establish the most critical points of the law enforcement system and determine the directions of formation and implementation of state policy in the field of transformation of the law enforcement system.

The need to develop and implement an effective state policy in the field of transformation of the law enforcement system will contribute to the reduction of manifestations of organized crime, will influence the strengthening of the social and political stability of the state, will increase the trust of civil society institutions in state authorities, will affect the level of protection of citizens from criminal encroachments, will expand and deepen the dialogue between society and the government, will strengthen the positive image of Ukraine in the world and its investment attractiveness, will increase the level of legal culture of the population. That is why attention should be focused precisely on the importance of developing an effective legal framework for the implementation of state policy in the field of law enforcement as one of the main aspects of problem definition. Therefore, the need to develop the above-mentioned policy in the field of transformation of the law enforcement system and an effective mechanism for its further implementation determine the need for further research.

Key words: state, state policy

УДК 342.2:351

DOI <https://doi.org/10.32843/pma2663-5240-2020.18.27>

Малишев К.В.

кандидат юридичних наук,
асистент кафедри права
та правоохоронної діяльності
Державного університету
«Житомирська політехніка»

Постановка проблеми. Вивчивши наукову літературу з проблем правоохоронної системи та аналітичні довідки встановлено, що симптомами проблеми державної політики в досліджуваній сфері є: 1) зростання злочинності різних видів та їх наслідків; 2) недовіра суспільства до правоохоронних органів; 3) недо-

фінасування правоохоронної діяльності; 4) фрагментарність реформ в сфері правоохоронної системи. Саме зазначенні проблеми визначають необхідність трансформації правоохоронної системи України. В даному дослідженні ми приділено увагу проблемним результатам державної політики що були наслідком її реалізації.

Мета статті – оцінка основних симптомів проблем правоохоронної системи та розробка рекомендацій щодо їх вирішення.

Виклад основного матеріалу. Зростання злочинності це завжди проблема для державної безпеки. При чому, зважаючи на поширення транснаціональної злочинності дане суспільне явище є як внутрішньою так і зовнішньою загрозою державній безпеці. Важливою складовою оцінки зазначеного симптомів державної політики є міжнародні рейтинги, особливо рейтинг індексу злочинності. «Визначення місця держави у світовій системі координат є основним завданням науковців і владних структур. Аналіз місця України як молодої держави, що активно інтегрується у світовий економічний простір, є особливо важливим для економічної безпеки держави. Адже лише з'ясувавши місце і роль нашої держави на світовому ринку, можна розробити чітку стратегію забезпечення економічної безпеки. Рейтингові оцінки виступають своєрідним орієнтиром як для ТНК та інвестиційних фондів, які мають намір вкладати кошти за кордоном, так і для урядів держав, адже рейтинги індексів є важливим інструментом, який політичні діячі та лідери бізнесу можуть використати для формулювання досконалішої економічної політики, забезпечення економічної безпеки та інституціональних реформ в економіці» [1].

Аналізуючи даний рейтинг за 2020 р. виявлено, що Україна серед країн Європи займає лідируючі позиції, зокрема 1-ше місце в рейтингу з показниками 48,84 – індекс злочинності та 51,16 – індекс безпеки. Проведемо більш ґрунтовний аналіз оприлюдненого рейтингу. У 2021 р. Україна зайняла 3-місце, що свідчить про підвищення ефективності роботи правоохоронних органів в сфері запобігання та протидії злочинності. Рейтинг країн за індексом злочинності щорічно формується та оприлюднюється інформаційним ресурсом Numbeo. [6]. Використовуючи портал зазначеного інформаційного агентства можна оцінити сучасні тенденції щодо злочинності в Україні та її найближчих сусідів. Зазначений індекс передбачає наступні показники: 1) рівень злочинності; 2) злочинність зросла за останні 3 р.; 3) занепокоєння щодо проникнення до будинку та викрадення речей; 4) занепокоєння щодо пограбування; 5) занепокоєння щодо вкраденого з автомобіля; 6) занепокоєння щодо речей, вкрадених з автомобіля; 7) занепокоєння про можливість бути атакованим; 8) занепокоєння про можливість бути ображеним; 9) занепокоєння про можливість стати предметом фізичного нападу через расу та релігію; 10) проблема з людьми, які вживають або продають наркотики; 11) проблема злочинів

проти власності; 12) проблема насильницьких злочинів, таких як напад і збройне пограбування; 13) проблема корупції та хабарництва.

Звернення на офіційний сайт відбулося 30 березня 2022 р., за результатами звернення було отримано наступні результати щодо злочинності в Україні у 2021 р. (табл. 1.1). Зазначимо, що зазначенні результати не враховують того факту, що 24 лютого 2022 р. розпочалося повномасштабне вторгнення Російської федерації на території України. Внаслідок військової агресії ситуація значно змінилася і в неповному обсязі характеризує сучасний стан. Проте, метою такого дослідження є оцінка як до військової агресії так і після військової агресії рівня злочинності і в Україні. Реальні ситуація щодо злочинності її найбільш поширених видів в умовах сучасності не може бути оцінена, зважаючи на неможливість оцінки наслідків бойових дій.

Аналізуючи вказанні показники, що характеризують рівень злочинності варто наголосити, що загальний індекс злочинності в 2021 р. становив 46,85, а індекс безпеки – 53,15. Усі його складові групуються наступним чином: дуже високий, високий, помірний, низький та дуже низький. Зокрема, до категорії дуже високий віднесено проблему корупції та хабарництва, що у 2021 р. мав значення 81,24. Високе значення характерне для наступного показника: злочинність зросла за останні 3 р. – 62,56. Більшість показників злочинності характеризуються помірним значенням, зокрема: рівень злочинності – 48,84; занепокоєння щодо проникнення до будинку та викрадення речей – 46,86; занепокоєння щодо пограбування – 42,69; занепокоєння щодо вкраденого з автомобіля – 42,36; занепокоєння щодо речей, вкрадених з автомобіля – 53,10; занепокоєння про можливість бути атакованим – 42,38; проблема з людьми, які вживають або продають наркотики – 46,20; проблема злочинів проти власності – 53,84. Низький рівень характерний для: занепокоєння про можливість бути ображеним – 38,33; занепокоєння про можливість стати предметом фізичного нападу через расу та релігію – 25,16; проблема насильницьких злочинів, таких як напад і збройне пограбування – 38,37. В той же час показники безпеки в день та вночі характеризуються як високий – 76,16 та низький – 47,00 відповідно.

Крім вище зазначеного аналізу в цілому по Україні інформаційний ресурс дозволяє оцінити рівень злочинності та безпеки в містах України, що представлено в табл. 1.2. Їх аналіз має наступні характеристики:

- Київ. Індекс злочинності характеризується значенням 45,61, а індекс без-

Таблиця 1.1

**Оцінка злочинності в Україні інформаційним агентством Numbeo [5]
станом на 2021 р.**

Індекс злочинності	46,85	Індекс безпеки	53,15
<i>Показник</i>		<i>Значення</i>	<i>Рівень</i>
<i>Рівень злочинності</i>			
Рівень злочинності		<u>48,84</u>	<i>Помірний</i>
Злочинність зросла за останні 3 р.		<u>62,56</u>	<i>Високий</i>
Занепокоєння щодо проникнення до будинку та викрадення речей		<u>46,86</u>	<i>Помірний</i>
Занепокоєння щодо пограбування		<u>42,69</u>	<i>Помірний</i>
Занепокоєння щодо вкраденого з автомобіля		<u>42,36</u>	<i>Помірний</i>
Занепокоєння щодо речей, вкрадених з автомобіля		<u>53,10</u>	<i>Помірний</i>
Занепокоєння про можливість бути атакованим		<u>42,38</u>	<i>Помірний</i>
Занепокоєння про можливість бути ображеним		<u>38,33</u>	<i>Низький</i>
Занепокоєння про можливість стати предметом фізичного нападу через расу та релігію		<u>25,16</u>	<i>Низький</i>
Проблема з людьми, які вживають або продають наркотики		<u>46,20</u>	<i>Помірний</i>
Проблема злочинів проти власності		<u>53,84</u>	<i>Помірний</i>
Проблема насильницьких злочинів, таких як напад і збройне пограбування		<u>38,37</u>	<i>Низький</i>
Проблема корупції та хабарництва		<u>81,24</u>	<i>Дуже високий</i>
<i>Безпека України</i>			
Безпечна ходьба наодинці вдень		<u>76,16</u>	<i>Високий</i>
Безпечна ходьба наодинці вночі		47,00	<i>Низький</i>

пеки – 54,39. Показники злочинності характеризуються наступними значеннями: дуже високий – проблема корупції та хабарництва (82,07); високий – злочинність зросла за останні 3 р. (63,31); помірний – рівень злочинності (48,93), занепокоєння щодо проникнення до будинку та викрадення речей (47,33), занепокоєння щодо пограбування (41,66), занепокоєння щодо вкраденого з автомобіля (44,10), проблема злочинів проти власності (51,75), занепокоєння щодо речей, вкрадених з автомобіля (54,02); низький – занепокоєння про можливість бути атакованим (38,28), занепокоєння про можливість бути ображеним (33,89), занепокоєння про можливість стати предметом фізичного нападу через расу та релігію (23,74), проблема з людьми, які вживають або продають наркотики (39,68), проблема насильницьких злочинів, таких як напад і збройне пограбування (36,88). Щодо безпеки в день даний показник становить – 79, 52 та характеризується як високий, а вночі – 48,72 та характеризується як помірний.

- Харків. Індекс злочинності характеризується значенням 48,75, а індекс безпеки – 51,25. Показники злочинності характеризуються наступними значеннями: дуже високий – проблема корупції та хабарництва

(84,73); високий – злочинність зросла за останні 3 р. (67,80); помірний – рівень злочинності (51,05), занепокоєння щодо проникнення до будинку та викрадення речей (45,11), занепокоєння щодо пограбування (43,77), занепокоєння щодо вкраденого з автомобіля (41,00), занепокоєння щодо речей, вкрадених з автомобіля (53,28), проблема з людьми, які вживають або продають наркотики (56,36), проблема злочинів проти власності (55,29), проблема насильницьких злочинів, таких як напад і збройне пограбування (44, 18), занепокоєння про можливість бути атакованим (45,20); низький – занепокоєння про можливість бути ображеним (39,39), занепокоєння про можливість стати предметом фізичного нападу через расу та релігію (23,33). Щодо безпеки в день даний показник становить – 77,05 та характеризується як високий, а вночі – 46,81 та характеризується як помірний.

- Львів. Індекс злочинності характеризується значенням 39,46, а індекс безпеки – 60,54. Показники злочинності характеризуються наступними значеннями: дуже високий – проблема корупції та хабарництва (82,38); помірний – злочинність зросла за останні 3 р. (58,06), занепокоєння щодо речей, вкрадених з автомобіля (45,29), проблема злочинів проти власності (46,07), занепокоєння щодо

Оцінка злочинності в найбільших містах України інформаційним агентством Numbeo [5] станом на 2021 р.

Показник	КИЇВ		ХАРКІВ		ЛЬВІВ		ОДЕСА	
	Значення	Рівень	Значення	Рівень	Значення	Рівень	Значення	Рівень
Індекс злочинності	45,61	X	48,75	X	39,46	X	53,02	X
Індекс безпеки	54,39	X	51,25	X	60,54	X	46,98	X
Рівень злочинності								
Рівень злочинності	48,93	Помірний	51,05	Помірний	38,79	Низький	56,09	Помірний
Злочинність зросла за останні 3 р.	63,31	Високий	67,80	Високий	58,06	Помірний	70,96	Високий
Занепокоєння щодо проникнення до будинку та викрадення речей	47,33	Помірний	45,11	Помірний	42,20	Помірний	51,81	Помірний
Занепокоєння щодо пограбування	41,66	Помірний	43,77	Помірний	35,39	Низький	51,65	Помірний
Занепокоєння щодо вкраденого з автомобіля	44,10	Помірний	41,00	Помірний	31,93	Низький	45,66	Помірний
Занепокоєння щодо речей, вкрадених з автомобіля	54,02	Помірний	53,28	Помірний	45,29	Помірний	64,25	Високий
Занепокоєння про можливість бути атакованим	38,28	Низький	45,20	Помірний	33,98	Низький	47,35	Помірний
Занепокоєння про можливість бути ображеним	33,89	Низький	39,39	Низький	30,03	Низький	45,09	Помірний
Занепокоєння про можливість стати предметом фізичного нападу через расу та релігію	23,74	Низький	23,33	Низький	22,65	Низький	24,79	Низький
Проблема з людьми, які вживають або продають наркотики	39,68	Низький	56,36	Помірний	36,56	Низький	54,09	Помірний
Проблема злочинів проти власності	51,75	Помірний	55,29	Помірний	46,07	Помірний	62,70	Високий
Проблема насильницьких злочинів, таких як напад і зброяне пограбування	36,88	Низький	44,18	Помірний	29,60	Низький	42,21	Помірний
Проблема корупції та хабарництва	82,07	Дуже високий	84,73	Нуже високий	82,38	Дуже високий	87,08	Дуже високий
Рівень безпеки								
Безпечна ходьба наодинці вдень	79,52	Високий	77,05	Високий	83,06	Дуже високий	72,40	Помірний
Безпечна ходьба наодинці вночі	48,72	Помірний	46,81	Помірний	56,61	Помірний	42,13	Помірний

проникнення до будинку та викрадення речей (42,20); низький – занепокоєння щодо пограбування (35,39), занепокоєння щодо вкраденого з автомобіля (31,93), рівень злочинності (38,79), занепокоєння про можливість бути атакованим (33,98), занепокоєння про можливість бути ображеним (30,03), занепокоєння про можливість стати предметом фізичного

нападу через расу та релігію (22,65), проблема з людьми, які вживають або продають наркотики (36,56), проблема насильницьких злочинів, таких як напад і зброяне пограбування (29,60). Щодо безпеки в день даний показник становить – 83,08 та характеризується як дуже високий, а вночі – 56,61 та характеризується як помірний.

- Одеса. Індекс злочинності характеризується значенням 53,02, а індекс безпеки – 46,98. Показники злочинності характеризуються наступними значеннями: дуже високий – проблема корупції та хабарництва (87,08); високий – злочинність зросла за останні 3 р. (70,96), занепокоєння щодо речей, вкрадених з автомобіля (64,25), проблема злочинів проти власності (62,70); помірний – рівень злочинності (56,09), занепокоєння щодо проникнення до будинку та викрадення речей (51,81), занепокоєння щодо пограбування (51,65), занепокоєння про можливість бути атакованим (47,35), занепокоєння про можливість бути ображеним (45,09), проблема з людьми, які вживають або продають наркотики (54,09), занепокоєння щодо вкраденого з автомобіля (45,66), проблема насильницьких злочинів, таких як напад і збройне пограбування (42,21); низький – занепокоєння про можливість стати предметом фізичного нападу через расу та релігію – 24,79. Щодо безпеки в день даний показник становить – 53,02 та характеризується як помірний, а вночі – 42,13 та характеризується як помірний.

Підводячи підсумок варто наголосити, що найбезпечнішим містом України серед досліджуваних є Львів. Далі рейтинг має такий вигляд: Київ, Харків, Одеса. Відповідно рівень злочинності є оберненим показником.

Важливе значення для оцінки рівня злочинності в державі є застосування методу порівняння, а саме з країнами, що є найближчими сусідами України. В таблиці 1.3 представлено результати аналізу рівня злочинності та безпеки Молдови, Румунії та Угорщини, а в таблиці 1.4 – Словаччини, Польщі, Білорусії та Росії. Дамо оцінку зазначеним результатам за кожною країною:

- **Молдова.** Індекс злочинності даної країни дорівнює 47,51, а індекс безпеки відповідно 52,49. Власне як і для України для Молдови характерною є корупція із рівнем – дуже високий, що в математичному вираженні дорівнює 87,50. Більшість показників, що характеризують злочинність віднесення до рівня – помірні, зокрема: рівень злочинності – 48,97, злочинність зросла за останні три роки – 56,55, занепокоєння щодо проникнення до будинку та викрадення речей – 43,08, занепокоєння щодо пограбування – 42,65, занепокоєння щодо речей, вкрадених з автомобіля – 53,58, занепокоєння про можливість бути атакованим – 48,10, проблема злочинів проти власності – 52,43, занепокоєння про можливість бути ображеним – 49,56. Низький рівень характерний для показників: занепокоєння щодо вкраденого з автомобіля – 36,54, занепокоєння

про можливість стати предметом фізичного нападу через расу та релігію – 32,14, проблема з людьми, які вживають або продають наркотики – 38,17, проблема насильницьких злочинів, таких як напад і збройне пограбування – 35,38. Рівень безпеки вдень є високим та має значення 73,57, а вночі помірний – 41,42;

- **Румунія.** Румунія на відміну від Молдови має значно кращі показники, зокрема: рівень злочинності – 29,08, а безпеки – 70,92. Так, більшість показників мають низьке значення, що є позитивним, зокрема: рівень злочинності – 24,04, злочинність зросла за останні 3 р. – 39,76, занепокоєння щодо проникнення до будинку та викрадення речей – 25,32, занепокоєння щодо пограбування – 26,64, занепокоєння щодо речей, вкрадених з автомобіля – 34,78, занепокоєння про можливість бути атакованим – 25,17, занепокоєння про можливість бути ображеним – 34,69, проблема з людьми, які вживають або продають наркотики – 28,40, проблема злочинів проти власності – 35,24. дуже низький рівень характерний для: занепокоєння щодо вкраденого з автомобіля – 18,41, занепокоєння про можливість стати предметом фізичного нападу через расу та релігію – 16,09, проблема насильницьких злочинів, таких як напад і збройне пограбування – 17,32. Більшість проблем щодо злочинності пов'язанні із високим рівнем корупції, що має високе значення – 71,22. В свою чергу рівень безпеки вдень дуже високий – 86,05, а вночі високий – 64,75;

- **Угорщина.** Рівень злочинності становить 34,05, а рівень безпеки – 65,95. Щодо характеристики злочинності то наступним її складовим характерний низький рівень: рівень злочинності – 30,61, занепокоєння щодо проникнення до будинку та викрадення речей – 31,34, занепокоєння щодо пограбування – 28,28, занепокоєння щодо вкраденого з автомобіля – 30,81, занепокоєння щодо речей, вкрадених з автомобіля – 38,22, занепокоєння про можливість бути атакованим – 27,98, занепокоєння про можливість бути ображеним – 32,50, занепокоєння про можливість стати предметом фізичного нападу через расу та релігію – 26,05, проблема з людьми, які вживають або продають наркотики – 37,41, проблема насильницьких злочинів, таких як напад і збройне пограбування – 22,96. До помірних показників віднесено: проблема злочинів проти власності – 43,62, злочинність зросла за останні 3 роки – 47,76. Проблеми корупції та хабарництва знаходяться на високому рівні – 66,90. Рівень безпеки вдень – 85,06 (дуже високий), вночі – 61,68 (Високий);

Оцінка злочинності в найбільших містах України інформаційним агентством Numbeo [5] станом на 2021 р.

Показник	УКРАЇНА		МОЛДОВА		РУМУНІЯ		УГОРЩИНА	
	Значення	Рівень	Значення	Рівень	Значення	Рівень	Значення	Рівень
Індекс злочинності	46,85	X	47,51	X	29,08	X	34,05	X
Індекс безпеки	53,15	X	52,49	X	70,92	X	65,95	X
Рівень злочинності								
Рівень злочинності	48,84	Помірний	48,97	Помірний	24,04	Низький	30,61	Низький
Злочинність зросла за останні 3 р.	62,56	Високий	56,55	Помірний	39,76	Низький	47,76	Помірний
Занепокоєння щодо проникнення до будинку та викрадення речей	46,86	Помірний	43,08	Помірний	25,32	Низький	31,34	Низький
Занепокоєння щодо пограбування	42,69	Помірний	42,65	Помірний	26,64	Низький	28,28	Низький
Занепокоєння щодо вкраденого з автомобіля	42,36	Помірний	36,54	Низький	18,41	Дуже низький	30,81	Низький
Занепокоєння щодо речей, вкрадених з автомобіля	53,10	Помірний	53,58	Помірний	34,78	Низький	38,22	Низький
Занепокоєння про можливість бути атакованим	42,38	Помірний	48,10	Помірний	25,17	Низький	27,98	Низький
Занепокоєння про можливість бути ображеним	38,33	Низький	49,56	Помірний	34,69	Низький	32,50	Низький
Занепокоєння про можливість стати предметом фізичного нападу через расу та релігію	25,16	Низький	32,14	Низький	16,09	Дуже низький	26,05	Низький
Проблема з людьми, які вживають або продають наркотики	46,20	Помірний	38,17	Низький	28,40	Низький	37,41	Низький
Проблема злочинів проти власності	53,84	Помірний	52,43	Помірний	35,24	Низький	43,62	Помірний
Проблема насильницьких злочинів, таких як напад і збройне пограбування	38,37	Низький	35,38	Низький	17,32	Дуже низький	22,96	Низький
Проблема корупції та хабарництва	81,24	Дуже високий	87,50	Дуже високий	71,22	Високий	66,90	Високий
Рівень безпеки								
Безпечна ходьба наодинці вдень	76,16	Високий	73,57	Високий	86,05	Дуже високий	85,06	Дуже високий
Безпечна ходьба наодинці вночі	47,00	Низький	41,42	Помірний	64,75	Високий	61,68	Високий

Таблиця 1.4

Оцінка злочинності в найбільших містах України інформаційним агентством Numbeo [5] станом на 2021 р.

Показник	СЛОВАЧЧИНА		ПОЛЬЩА		БІЛОРУСЬ		РОСІЯ	
	Значення	Рівень	Значення	Рівень	Значення	Рівень	Значення	Рівень
Індекс злочинності	30,32	X	30,69	X	57,70	X	39,44	X
Індекс безпеки	69,68	X	69,31	X	42,30	X	60,56	X
Рівень злочинності								
Рівень злочинності	23.39	Низький	27.08	Низький	62.94	Високий	39.39	Низький
Злочинність зростає за останні 3 р.	44.64	Помірний	41.24	Помірний	77.60	Високий	43.86	Помірний
Занепокоєння щодо проникнення до будинку та викрадення речей	20.55	Низький	25.98	Низький	52.45	Помірний	29.52	Низький
Занепокоєння щодо пограбування	23.22	Низький	26.55	Низький	48.47	Помірний	34.29	Низький
Занепокоєння щодо викрадення з автомобіля	28.08	Низький	26.90	Низький	39.81	Низький	35.32	Низький
Занепокоєння щодо речей, викрадених з автомобіля	37.84	Низький	32.55	Низький	44.37	Помірний	41.72	Помірний
Занепокоєння про можливість бути атакованим	28.01	Низький	31.11	Низький	69.83	Високий	39.42	Низький
Занепокоєння про можливість бути ображеним	26.07	Низький	32.80	Низький	62.94	Високий	38.92	Низький
Занепокоєння про можливість стати предметом фізичного нападу через расу та релігію	30.71	Низький	32.81	Низький	52.36	Помірний	28.38	Низький
Проблема з людьми, які вживають або продають наркотики	32.74	Низький	28.94	Низький	32.83	Низький	42.53	Помірний
Проблема злочинів проти власності	41.27	Помірний	43.30	Помірний	50.01	Помірний	45.41	Помірний
Проблема насильницьких злочинів, таких як напад і збройне пограбування	18.26	Дуже низький	20.02	Низький	57.81	Помірний	30.46	Низький
Проблема корупції та хабарництва	69.16	Високий	42.27	Помірний	82.35	Дуже високий	72.70	Високий
Рівень безпеки								
Безпечна ходьба наодинці вдень	88.83	Дуже високий	83.56	Дуже високий	45.06	Помірний	79.65	Високий
Безпечна ходьба наодинці вночі	66.44	Високий	60.46	Високий	33.66	Низький	50.48	Помірний

- **Словаччина.** Індекс злочинності в Словаччині є одним із найменших серед досліджуваних країн та дорівнює 30,32, а індекс безпеки відповідно дорівнює 69,68. Серед помірних показників злочинності є: проблеми злочинності проти власності – 41,27 та злочинність зросла за останні 3 роки – 44,64. Низький рівень характерний для: занепокоєння щодо проникнення до будинку та викрадення речей – 20,55; занепокоєння щодо пограбування – 23,22; занепокоєння щодо вкраденого з автомобіля – 28,08; занепокоєння щодо речей, вкрадених з автомобіля – 37,84; занепокоєння про можливість бути атакованим – 28,01; рівень злочинності – 23,39; занепокоєння про можливість бути ображеним – 26,07; занепокоєння про можливість стати предметом фізичного нападу через расу та релігію – 30,71; проблема з людьми, які вживають або продають наркотики – 32,74. Показник проблем насильницьких злочинів, таких як напад і збройне пограбування віднесено до дуже високого рівня зі значенням – 18,26. Єдиний показник, який знаходиться на високому рівні, це проблема корупції та хабарництва – 69,16. Відповідно значення показників безпеки вдень і вночі дорівнює 88,83 (дуже високий) та 66,44 (високий) відповідно;

- **Польща.** Загальний показник злочинності в Польщі дорівнює – 30,69, а безпеки – 69,31. На помірному рівні знаходяться наступні показники злочинності: злочинність зросла за останні 3 роки – 41,24; проблема злочинів проти власності – 43,30. На низькому рівні: занепокоєння щодо проникнення до будинку та викрадення речей – 25,98; занепокоєння щодо пограбування – 26,55; занепокоєння щодо вкраденого з автомобіля – 26,90; занепокоєння щодо речей, вкрадених з автомобіля – 32,55; занепокоєння про можливість бути атакованим – 31,11; рівень злочинності – 27,08; занепокоєння про можливість бути ображеним – 32,80; занепокоєння про можливість стати предметом фізичного нападу через расу та релігію – 32,81; проблема з людьми, які вживають або продають наркотики – 28,94; проблема насильницьких злочинів, таких як напад і збройне пограбування – 20,02. Показник проблем корупції та хабарництва є найнижчим серед досліджуваних країн – 42,27, що відповідає помірному рівню. Рівень безпеки вдень становить – 83,56 (дуже високий), вночі – 60,46 (високий).

Зазначенні питання щодо Росію та Білорусі не в повній мірі можливо оцінити. Адже, диктаторські політичні режими в даних країнах сформували інформаційно-пропагандистській

простір, що не дозволяє здійснити адекватну оцінку рівня злочинності та безпеки.

В таблиці 1.5 представлено кількість вчинених злочинів з урахуванням ступеня тяжкості (стаття 12 Кримінального Кодексу України).

У 2008 році зафіксовано найменшу кількість злочинів – 384424, із них найбільшу частку займають злочини середньої тяжкості, а саме 43,5%. Значна кількість злочинів була здійснена у період 2013-2017 рр. Найбільше злочинів було зафіксовано у 2016 році, а саме – 592604, із них: злочинів невеликої тяжкості становлять 123644 (20,9%), середньої тяжкості – 236418 (39,9%), тяжких – 213521 (37,8%), особливо тяжких – 19021 (3,2%). Велика частка здійснених злочинів відноситься до злочинів середньої тяжкості та тяжких. Так, майже половина всіх злочинів протягом досліджуваного періоду це злочини середньої тяжкості. Варто додати, що у цей період спостерігається значне збільшення кількості особливо тяжких злочинів, оскільки, наприклад, в тому ж 2016 році їх було зареєстровано 19021, а в 2012-му найменшу кількість – 9273. Найбільшу кількість особливо тяжких злочинів було скоєно у 2015 році, а саме 25872. Після 2015 року прослідковується динаміка до зменшення кількості особливо тяжких злочинів і в 2018-2019 рр. знаходимося на рівні з 2001 роком. Звертаємо увагу на те, що загальна кількість злочинів у 2018-2019 рр. значно знизилася. Кількість злочинів, вчинених неповнолітніми, або за їх участі представлена на рис. 1.1.

Дана динаміка має позитивну тенденцію до спаду. Так найбільша кількість злочинів, які вчинили неповнолітні, або були здійснені за їх участі припадає на початок досліджуваного періоду – 2001 рік. У цьому році зафіксовано 36218 злочинів здійснених неповнолітніми особами. Варто зауважити, що найменше злочинів неповнолітніми було здійснено у 2009 році – 3514 злочинів. Після 2009 року кількість здійснених злочинів значно зросла та досягнула показників 2007-2008 років. Після 2011 року знову прослідковується тенденція до спаду кількості злочинів, вчинених неповнолітніми, або за їх участі. Так, у 2019 році кількість злочинів зменшилася майже у 9 раз порівняно з 2001 роком.

На рис. 1.2 представлено кількість злочинів, вчинених групою осіб.

Згідно з даними рис. 1.2 прослідковується тенденція до зменшення кількості злочинів, що були вчинені групою осіб в період з 2001 по 2019 роки. Найбільшу кількість злочинів, що були здійснені групою осіб, зафіксовано у 2001 році, а найменшу кількість – у 2019 році.

Таблиця 1.5

Кількість вчинених злочинів з урахуванням ступеня тяжкості (ст. 12 КК) [3]

Період	Загальна кількість	Невеликої тяжкості	Питома вага %	Середньої тяжкості	Питома вага %	Тяжкі	Питома вага %	Особливо тяжкі	Питома вага %
2001	503676	47231	9,4	243247	48,3	194776	38,7	15019	3,0
2002	450661	45914	10,2	172252	38,2	210718	46,8	21777	4,8
2003	556351	60693	10,9	209181	37,6	260655	46,9	25822	4,6
2004	520105	60648	11,7	202089	38,9	236556	45,5	20812	4,0
2005	485725	66809	13,8	198077	40,8	202408	41,7	18431	3,8
2006	420900	71374	17,0	174472	41,5	158915	37,8	16139	3,8
2007	401293	78789	19,6	172251	42,9	135646	33,8	14607	3,6
2008	384424	80852	21,0	167394	43,5	122782	31,9	13396	3,5
2009	434678	76858	17,7	203291	46,8	140932	32,4	13597	3,1
2010	500902	72774	14,5	249181	49,7	166853	33,3	12094	2,4
2011	515833	68511	13,3	265171	51,4	171119	33,2	11032	2,1
2012	443665	57426	12,9	231233	52,1	145733	33,8	9273	2,1
2013	563560	161669	28,7	231983	41,2	156131	27,7	13776	2,4
2014	529193	133259	25,2	215792	40,8	154216	29,1	25872	4,9
2015	565182	129022	22,8	236792	41,9	177855	31,5	21513	3,8
2016	592604	123644	20,9	236418	39,9	213521	36,0	19021	3,2
2017	523911	106827	20,4	202424	38,6	198074	37,8	16586	3,2
2018	487133	106768	21,9	196688	40,4	167986	34,5	15691	3,2
2019	444130	110483	24,9	177811	40,0	140468	31,6	15368	3,5

Період	Вчинено неповнолітніми	Питома вага %
2001	36218	7,24
2002	32335	7,18
2003	33493	6,02
2004	30950	5,95
2005	26470	5,45
2006	19888	4,73
2007	18963	4,73
2008	15846	4,12
2009	3514	0,81
2010	17342	3,46
2011	17846	3,46
2012	14238	3,21
2013	8781	1,56
2014	7467	1,41
2015	7171	1,27
2016	5230	0,88
2017	5608	1,07
2018	4750	0,98
2019	4088	0,92

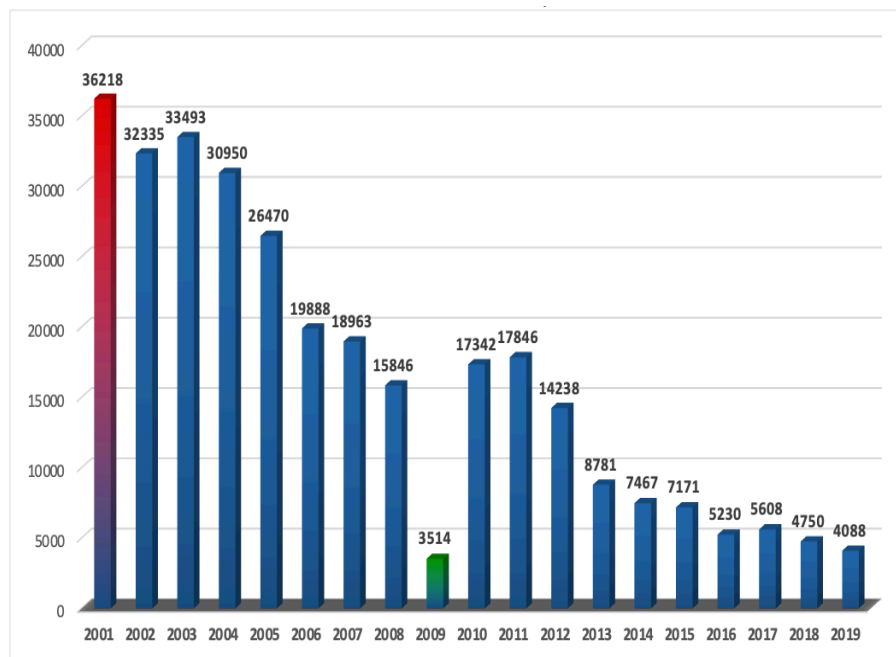

Рис. 1.1. Кількість злочинів, вчинених неповнолітніми, або за їх участі [3]

Так, загальна кількість злочинів, вчинених групою осіб зменшилася у 9 раз протягом досліджуваного періоду.

Важливого значення в контексті розвитку правоохоронних системи набуває запобігання та протидія організованій злочинності.

«ефективна протидія організованій злочинності в нашій державі, зважаючи на приголомшливий розмах отримуваних нею прибутків та корупційних зв'язків з органами влади і правопорядку, потребує надзвичайної уваги з боку суспільства з тим, щоб держава, в особі

Період	Кі-сть	%
2001	72853	14,46
2002	69550	15,43
2003	63967	11,50
2004	57034	10,97
2005	48896	10,07
2006	34309	8,15
2007	32030	7,98
2008	27976	7,28
2009	29200	6,72
2010	34046	6,80
2011	37021	7,18
2012	29926	6,75
2013	13160	2,34
2014	13006	2,46
2015	14533	2,57
2016	10005	1,69
2017	11312	2,16
2018	10341	2,12
2019	7836	1,76

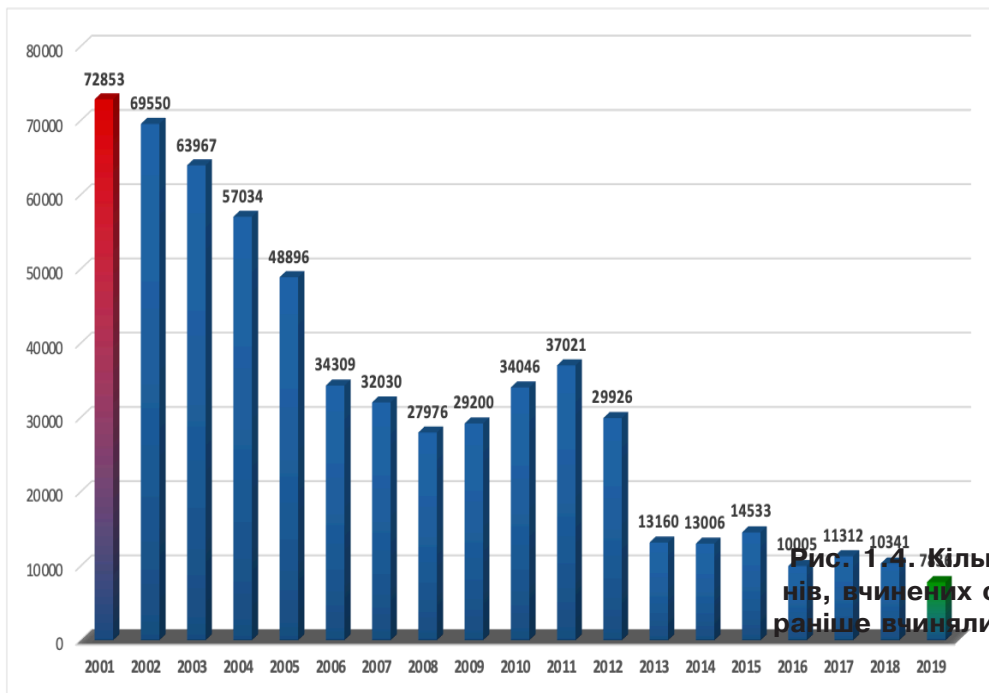

Рис. 1.4. Кількість злочинів, вчинених особами, які раніше вчиняли злочини [3]

Рис. 1.2. Кількість злочинів, вчинених групою осіб [3]

Період	Кількість
2001	6703
2002	6467
2003	6159
2004	5582
2005	7741
2006	3977
2007	4682
2008	3670
2009	3514
2010	3135
2011	3023
2012	2128
2013	1396
2014	1337
2015	1197
2016	1043
2017	1728
2018	2513

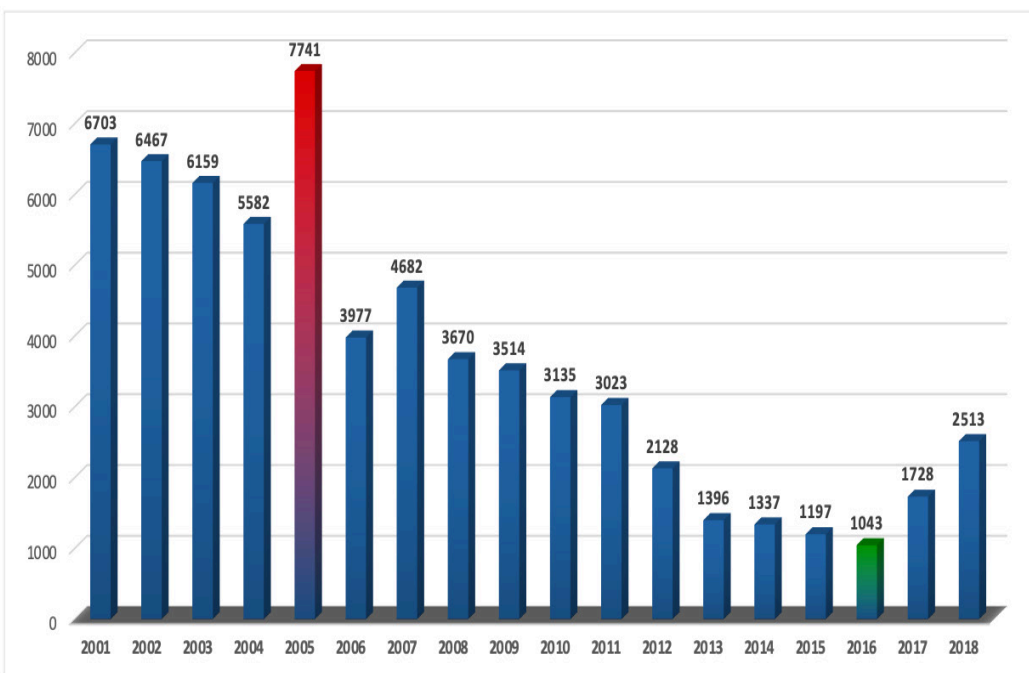

Рис. 1.3. Кількість злочинів, вчинених організованими групами та злочинними організаціями [3]

як виконавчої, так і законодавчої та судової влади, навіть у таких умовах належно виконувала свої функції з протидії організованій злочинності» [2].

На рис. 1.3 представлено кількість злочинів, вчинених організованими групами та злочинними організаціями.

У період 2011 року по 2018 рік була скоєна значна кількість злочинів, вчинених організованими групами та злочинними організаціями. З 2001 року по 2004 рік включно, прослідковувалася позитивна динаміка до зменшення кількості вчинених злочинів. Але, найбільшу кількість було зафіксовано у 2005 році,

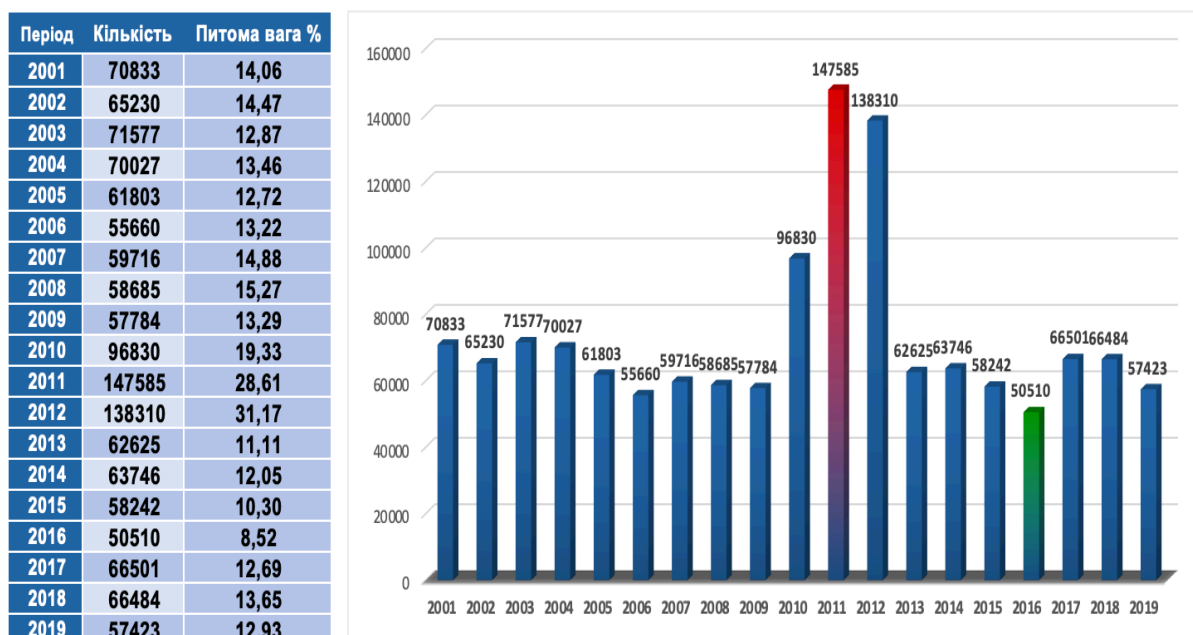

Рис. 1.4. Кількість злочинів, вчинених особами, які раніше вчиняли злочини [3]

а саме – 7741. Далі, спад відбувався від 2007 р. до 2016 р. Так, у 2016 році було найменше вчинено злочинів організованими групами та злочинними організаціями. Останні роки прослідковується тенденція до зростання кількості вчинених злочинів. Запобігання та протидія організованій злочинності є вкрай важливою проблемою сьогодення.

На рисунку 1.4 представлено кількість злочинів, вчинених особами, які раніше вчиняли злочини.

У період 2010-2012 років зафіксовано найбільшу кількість злочинів, вчинених особами, які раніше вчиняли злочини, а саме: у 2010 році – 96830, у 2011 році – 147585, у 2012 році – 138310 злочинів відповідно. Як бачимо, пік злочинів, вчинених особами, які раніше вчиняли злочини припав на 2011 рік і становить 28,61% від загальної кількості зафіксованих злочинів. У 2016 році зафіксовано найменшу частку злочинів, вчинених особами, які раніше вчиняли злочини, а саме – 50510 злочинів, що становить 8,52%. Загалом, кількість злочинів, вчинених особами, які раніше вчиняли злочини знизилася у 2019 році порівняно з 2001 роком.

Результати аналізу свідчать, що в результаті системної кризи зростає кількість злочинів і як наслідок знижують рівень безпеки через загострення внутрішніх та зовнішніх загроз. Довіра суспільства до правоохоронних органів є важливою характеристикою суспільних відносин, яка в свою чергу визначає ефективність державної політики та формування

громадянського суспільства, соціально-економічного розвитку країни. Разом з тим, згідно результатів дослідження «Оцінка громадянами ситуації в країні, рівень довіри до виконавчих та правоохоронних органів влади, оцінка діяльності уряду (лютий 2020 року)», проведеного соціологічною службою Центру Разумкова, рівень довіри суспільства до правоохоронної системи є доволі низьким. Зазначимо, що дане дослідження було проведено у період з 13 по 17 лютого 2020 року. Соціологічна служба Центру Разумкова опитала 2018 респондентів віком від 18 років у всіх регіонах України, за винятком Криму та окупованих територій Донецької та Луганської областей за вибіркою, що репрезентує доросле населення країни за основними соціально-демографічними показниками. «Серед виконавчих та правоохоронних органів влади найчастіше довіра висловлюється до Збройних Сил України (їм довіряють 69% опитаних), Державної служби з надзвичайних ситуацій (65%), Державної прикордонної служби (60%), Національної гвардії України (60%).

Недовіра найчастіше висловлюється державному апарату (чиновникам) (77%), судовій системі загалом (76%), місцевим судам (71%), Прокуратурі (68%), Спеціалізованій антикорупційній прокуратурі (66%), Національному антикорупційному бюро України (НАБУ) (65%), Національному агентству з питань запобігання корупції (НАЗК) (65%), Уряду України (64,5%), Верховному Суду (64%), Антикорупційному суду (64%), Конституційному Суду України (60,5%)»[4].

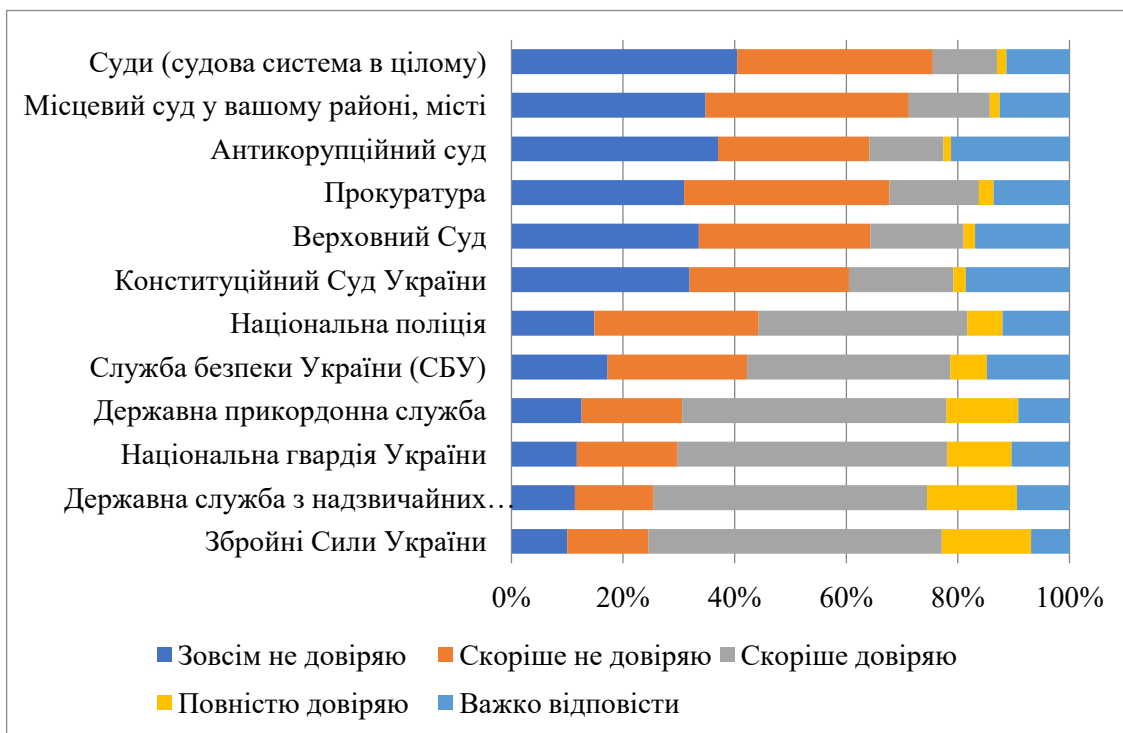

Рис. 1.5. Рівень довіри суспільства до правоохоронних органів [4]

Отже, згідно даного дослідження серед виконавчих та правоохоронних органів влади українці найбільше довіряють ЗСУ, ДСНС, прикордонникам та Нацгвардії, а найменше - прокуратурі та судовій системі. Результати дослідження відображені на рис. 1.5.

Як бачимо, рівень довіри суспільства до правоохоронної системи є низьким. Згідно результатів соціологічного дослідження найбільший рівень недовіри населення має до судової системи в цілому. Як вже зазначалося, найбільший рівень довіри є до ЗСУ, ДСНС та Державної прикордонної служби.

Подібне дослідження було проведено соціологічною службою Центру Разумкова спільно з Фондом «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва з 14 по 19 травня 2021 року в усіх регіонах України за винятком Криму та окупованих територій Донецької та Луганської областей за вибіркою, що репрезентує доросле населення за основними соціально-демографічними показниками. Опитування проведено методом особистого інтерв'ю. Дослідниками було опитано 2020 респондентів віком від 18 років.

Висновки і пропозиції. Таким чином, за результатами проведеного дослідження наслідків реалізації державної політики в сфері правоохоронної діяльності за останні роки, нами визначенні критичні точки, які є результатом системних проблем держав-

ного управління. Визначено місце України в рейтингу країн світу за рівне злочинності, що дозволив виявити найбільш критичні злочини. Відповідно було визначено рівень безпеки громадян в Україні. Встановлено, що злочинність є значною загрозою державній безпеці, що проявляється як серед внутрішніх так і зовнішніх загроз. Застосовано статистичні методи для оцінки динаміки злочинності в Україні в цілому та за її окремими складовими. Встановлено, що найбільшим ризиком для громадського порядку є організована злочинність, що значно активізувалася в останні роки. Наслідком системних проблем державної політики в досліджуваній сфері є низький рівень довіри населення до правоохоронних органів, що з одного боку виступає наслідком, а з іншого фактором реформування, адже визначає рівень несприйняття реформ в суспільстві.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Дудка Ю. П. Рейтинги України у міжнародних вимірах та їх вплив на економічну безпеку. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/4_2009/11.pdf
2. Стан організованої злочинності та протидія їй на території України у 2020 році. URL: <https://lexinform.com.ua/dumka-eksperta/stan-organizovanoyi-zlochynnosti-ta-protydiya-yij-na-terytoriyi-ukrayiny-u-2020-rotsi/>
3. Статистика. Новий Кримінальний Кодекс. URL: <https://newcriminalcode.org.ua/statistics>.

4. Центр Р. Оцінка громадянами ситуації в країні, рівень довіри до виконавчих та правоохоронних органів влади, оцінка діяльності Уряду (лютий 2020р. соціологія). Центр Разумкова. URL: <https://razumkov.org.ua/napriamky/sotsiologichni-doslidzhennia/otsinka-gromadianamy-sytuatsii-v-kraini-riven-doviry-do->

[vykonavchikh-ta-pravookhoronnykh-organiv-vlady-otsinka-dialnosti-uriadu-liutyi-2020r](https://razumkov.org.ua/napriamky/sotsiologichni-doslidzhennia/otsinka-gromadianamy-sytuatsii-v-kraini-riven-doviry-do-vykonavchikh-ta-pravookhoronnykh-organiv-vlady-otsinka-dialnosti-uriadu-liutyi-2020r).

5. Crime in Ukraine. URL: https://www.numbeo.com/crime/country_result.jsp?country=Ukraine

6. Europe: Crime Index by Country 2020 Mid-Year. URL: https://www.numbeo.com/crime/rankings_by_country.jsp?title=2020-mid®ion=150&displayColumn=-1